

Harald Stanghelle: Norge i en kaotisk verden. 7. november 2022

Norkirken var fylt nesten til bristepunktet, dvs at 290 personer hadde funnet veien til Rådhusgaten 25 for å høre Harald Stanghelle, tidligere politisk kommentator i Aftenposten, nå frilans. Og ingen ble skuffet.

Stanghelle tok utgangspunkt i det historiske faktum at høye matvarepriser og matmangel har veltet regimer opp gjennom århundrene. I dagens situasjon er det flere regimer som er ustabile. Flere land har endret sine politiske holdninger og prinsipper, eksempelvis Tyskland. Men det har også Norge gjort. Siden 1959 har det vært et prinsipp her i landet at vi ikke selger våpen til land i krig. Dette prinsippet ble satt til side 24. februar i år. Sverige og Finland har holdt kategorisk på sin nøytralitet og skulle aldri søke medlemskap i NATO, men nå er de så å si der. Dette var neppe Putins hensikt. Håpet om å destabilisere Europa ble ikke innfridd; tvert imot er samholdet styrket. Men prisen kan bli høy.

I USA er støtten til NATO usikker, og mellomvalget denne uken er svært spennende. Og hvordan er det med solidariteten her hos oss? Vår egen hverdag er vevd inn i det internasjonale samfunnet. Vi bør løfte blikket og se at Europa ikke er verdens midtpunkt. I 2014 var det 39 land i FN som stemte imot å fordømme Russlands annektering av Krim. Det store flertallet i verden støtter ikke sanksjonene mot Russland. Landene som har vedtatt sanksjoner representerer bare 14 % av verdens befolkning. De øvrige er stort sett land på andre kontinenter som har nok egne problemer å hankses med. Mange ser også vestlig dobbeltmoral og USA-dominans. For eksempel huskes USAs folkerettsstridige invasjon i Irak, som førte til sammenbrudd for dette landet, men som ikke fikk noen internasjonale konsekvenser for USA.

Det nasjonale og det internasjonale er sterkere sammenvevd enn noen gang. Her i landet synes det å være svært lenge siden siste stortingsvalg, men det er bare gått et drøyt år. Det har skjedd så utrolig mye siden da. Senterpartiet gjorde sitt beste valg noensinne og tok mange velgere fra Frp. Nå opplever Sp velgerflukt, men mange av de som kom fra Frp, har gått over til Rødt. Det kan man neppe kalle ideologisk lojalitet. Det er i det hele tatt en svært ustabil velgermasse nå. I andre land har velgerne støttet opp om regjeringen når krisen nå er et faktum – det har ikke skjedd hos oss. Tvert imot viser meningsmålingene at et flertall nå ønsker seg tilbake til Ernas trygge favn og svikter arbeiderpartiregjeringen, som fikk krisen i fanget. Tilliten til våre politikere har også sunket.

Francis Fukuyama, en viktig politisk tenker, skrev boka *The End of History* i 1992 etter Sovjetunionens sammenbrudd, og ga ut en ny utgave i 2002. Her ser han for seg en fredelig og demokratisk verden i fremtiden. Men nå sier han at han har sluttet å spå. I de 20 årene som er gått har vi hatt annekteringen av Krim, IS-kalifatet, flyktningkrisen i Europa i 2015, Brexit i 2016, for ikke å snakke om Talibans overtakelse av Afghanistan i 2021.

Samtidig vokser Kina og blir mer og mer autoritært, og vi har en rivende digital utvikling som har gitt oss en helt ny form for propaganda. Mark Zuckerberg startet Facebook og Instagram, noe som kan sammenlignes med Gutenberg og boktrykkerkunsten, men virkningene har ikke vært udelte positive. Sosiale medier kan brukes og blir brukt til å undergrave demokratiet. Tonen i debattene, også her hjemme, er blitt så rå og brutal at 12% av våre lokalpolitikere har trukket seg fra politikken, og enda flere vurderer å gjøre det. Til tross for dette er tilliten til politikerne ganske stor, særlig i byene. Vi må fremdeles kunne kalle Norge et tillitssamfunn.

Harald Stanghelle fikk tordnende applaus fra salen. Liv Evju takket på vegne av PU og overrakte en glasskål fra Kari Ullebergs Glasshytte.